

Lapin ELY-keskus
PL 8060
96101 Rovaniemi
kirjaamo.lappi@ely-keskus.fi

LAUSUNTO

30.3.2020

Dnro 122/2020

Asia: Paliskuntain yhdistyksen lausunto YVA-selostuksesta

Viite: Lausuntopyyntö 22.2.2020 LAPELY/2388/2018

MAANINGAN TUULIVOIMAPUISTO – JUMISKO 110 KV VOIMAJOHDON YMPÄRISTÖ- VAIKUTUSTEN ARVIOINTIMENETTELY

YVA-selotus

EPV Tuulivoima Oy suunnittelee Kuusamoon Maaningan tuulivoimapuistohanketta, joka käsittää 54 voimalaa ja kaksi voimajohtoyhteyttä. Hankkeeseen liittyy 110 kV voimajohto, joka sijoittuu Maaningan tuulivoimapuiston ja Jumiskon välille Kuusamon, Posion ja Kemijärven kuntien alueilla. Johtoreitin pituus on noin 45-46 km, joka on kokonaan uutta käytävää. Voimajohtosuunnitelmassa on kaksi vaihtoehtoa toteuttamisreittiä, VE1 ja VE2. Voimajohtovaihtoehtoa VE2 on siirretty suunnittelun edetessä YVA-ohjelmasta saadun palautteen perusteella kauemmas asutuksesta.

Voimajohto sijoittuu Tolvan ja Hirvasniemen paliskuntien alueelle ja sivuaa Timisjärven ja Sallan paliskuntien raja-alueita. Paliskuntien poronhoito perustuu luonnonlaitumiin ja porojen vapaaseen laidunnuttamiseen.

Poronhoidon huomioon ottaminen hankkeessa

Poronhoito on merkittävä ja pitkän historian omaava maankäyttömuoto koko poronhoitoalueella. Poronhoito-oikeus ja siihen kiinteästi kuuluva vapaa laidunnusoikeus on ikiaikainen nautintaoikeus, joka on suoraan lailla turvattu erityinen oikeus (PHL 848/1990, 3§). Poronhoitolain lisäksi alueella voimassa olevien Pohjois-Pohjanmaan ja Itä-Lapin maakuntakaavojen suunnittelu- ja yleismääräykset edellyttävät, että poronhoitoalueella on turvattava poronhoidon alueidenkäytölliset edellytykset. Laki ympäristövaikutusten arvioinnista (YVAL 252/2017) velvoittaa myös omalta osaltaan alueella toimivaan elinkeinon kohdistuvien vaikutusten selvittämiseen. Paliskuntain yhdistys katsoo, että poronhoitoon kohdistuu YVA-lain tarkoittamia vaikutuksia, jotka voivat olla merkittäviä eli ne on arvioitava menettelyssä.

Poronhoito on poronhoitoalueella keskeinen osa alueen elinkeinoelämää ja laajojen maa-alueiden käyttäjänä altis muun maankäytön aiheuttamille vaikutuksille. Poronhoito on lisäksi kiinteä osa Pohjois-Suomen kulttuuriperintöä. Poronhoitoalueella tapahtuva maankäytön suunnittelu on siis elinkeinon ja kulttuuriperinnön jatkuvuuden kannalta keskeinen kysymys.

Poronhoitolaissa säädetään neuvotteluvollisuudesta suunniteltaessa valtion maita koskevia poronhoidon harjoittamiseen vaikuttavia toimenpiteitä (PHL 53 §). Myös muualla kuin suoraan valtion mailla tapahtuvalla maankäytöllä on yleensä jonkin asteisia vaikutuksia paliskunnan toimintaedellytysten jatkuvuuteen. Tästä syystä poronhoitoalueella maankäytön suunnittelua on suositeltavaa toteuttaa erilaisilla osallistavilla suunnittelu- ja neuvotteluprosesseilla.

Poronhoitolain takaama vapaa laidunoikeus on tarkoitettu pysyväksi oikeudeksi, eikä sitä voi myydä tai vuokrata. Poronhoito on laaja-alainen maankäyttömuoto, jonka kannattavuus perustuu mahdollisimman yhtenäisiin laidunalueisiin ja porojen luontaisen laidunkierron mukaiseen vapaaseen laiduntamiseen. Paliskunnan toiminnalliseen ympäristöön kuuluvat erilaiset laidunalueet (kesä-, talvi-, rykimä- ja vasomalueet), ja niille siirtymiseen käytettävät alueet, sekä paliskunnan poronhoitotyöhön liittyvät toiminta-alueet ja infrastruktuuri (kuljetusreitit, erotusaidat, kämpät, laidunkiertoaidat ym.). Kaikki paliskunnan alueelle tuleva uusi toiminta ja maankäyttö vaikuttavat poronhoitoon, sillä paliskunta eri osineen muodostaa yhtenäisen toimintaympäristön. Eri alueiden merkityksen suuruus vaihtelee paliskunnan sisällä. Tästä syystä maankäyttöhankkeita on aina tarkasteltava tapauskohtaisesti yhteistyössä asianosaisen paliskunnan kanssa.

Ympäristövaikutusten arviointi hankkeessa

YVA:ssa on selvitetty poronhoitoon kohdistuvia vaikutuksia. Porotalousselvityksen lähtöaineistoina on käytetty Paliskuntain yhdistyksen kautta hankittua paikkatietoa alueen poronhoidosta ja porotalouden rakenteista ja laiumista sekä porojen GPS-pantatietoja, tilastoja ja paliskunnilta saatavia tietoja. Alueen paliskuntien kanssa järjestettiin poronhoitolain 53 § mukainen neuvottelu maaliskuussa 2019. Neuvottelussa selvitettiin yksityiskohtaisemmin poronhoidon toimintaa hankealueella ja sen lähiympäristössä sekä pohdittiin hankkeen vaikutuksia ja lieventämiskeinoja. Arvioinnissa käytettiin Paliskuntain yhdistyksen ja Lapin liiton julkaisemaa poroYVA-opasta sekä soveltuvien osin IMPERIA-menetelmää.

Vaikutuksia poronhoitoon on arvioitu melko kattavasti. Kuitenkaan yhteisvaikutuksia hankkeen kokonaisuudesta ei ole arvioitu, minkä tärkeydestä sekä Paliskuntain yhdistys että Tolvan paliskunta ovat lausuneet YVA-ohjelmavaiheessa. YVA:ssa todetaan, että ”yhdessä hankkeet muodostavat haasteita alueen poronhoidolle”. Selostuksessa ei mainita edes sitä tuulipuiston YVA:n johtopäätöstä, että tuulipuisto aiheuttaa paliskunnalle merkittäviä haitallisia vaikutuksia. Paliskuntain yhdistys katsoo, että YVA-selostus on poronhoidolle kohdistuvien vaikutusten arvioinnin suhteen puutteellinen.

Hankkeen vaikutukset ja niiden lieventäminen

Voimajohdon reitille sijoittuu eri vuodenaikaisia laidunalueita, kuten tärkeimpiä kesälaitumia, vasomalueita ja rykimäalueita, ja poronhoidon toiminnallisia alueita aita- ja talviruokintapaikkoineen. Voimajohtoaukean raivaaminen aiheuttaa paliskunnalle laidunmenetyksiä ja laiumien muutoksia. Eniten näitä kohdistuu Tolvan paliskunnalle, noin 125-120 ha. 110 kV voimajohto vaatii uusilla osuuksilla noin 26

metriä leveän johtoalueen, joka raivataan puustosta. Lisäksi molemmin puolin 10 metriä leveiltä reuna-
vyöhykkeiltä poistetaan korkea kasvillisuus. Porojen laiduntaminen voimajohtoaukean alueilla voi
muuttua, sillä niiden tiedetään näkevän UV-säteilyä eli sen vuoksi ne aistivat voimajohtojen aiheuttamia
koronapurkauksia ikään kuin epäsäännöllisenä salamointina. Myös laidunkasvillisuus muuttuu, esimer-
kiksi loppo poistuu poistettavien puiden osalta. Poronhoitajien kulkeminen maastoajoneuvoilla vaikeu-
tuu voimajohtoaukealla, etenkin mikäli sinne jää pitkiä kantoja. Korkeat kannot ja harukset ovat myös
turvallisuusriski. Porojen kuljettaminen erotusaitaan tokalla voi vaikeutua, mikäli poroja täytyy kuljettaa
aukean yli, sillä tokka hajoaa helposti. Myös helikopterin käyttö voimajohtojen lähellä vaikeutuu.

Porojen laiduntamisen muutoksia koko hankkeen (tuulipuisto ja sen vaatimat kaksi voimajohtoa) yhteis-
vaikutusten osalta olisi tullut arvioida. Selostuksessa esimerkiksi todetaan: ”GPS-panta sijaintitietojen
mukaan Tolvan paliskunnan porot eivät laidunna merkittävästi paliskunnan luoteisosassa”. Tähän osaan
paliskuntaa sijoittuu YVA:ssa tarkasteltu voimajohto. GPS-pisteiden tämänhetkisestä sijoittumisesta ei
voi päätellä, etteikö johdolla olisi vaikutusta porojen laiduntamiseen. Samalla tulee ottaa huomioon se,
että porot voivat siirtyä pois varsinaisen tuulipuiston tällä hetkellä erittäin tärkeältä laidunalueelta, jol-
loin ne voisivat siirtyä tälle alueelle tai muualle paliskuntaan tai naapuripaliskuntiin, mikäli eivät pysty
tätä kyseistä aluetta käyttämään.

Keinoiksi haittojen vähentämiseksi on nimetty mm. aktiivinen keskustelu voimajohtohankkeen sijoitte-
lusta. Käytännössä tuulivoimahankkeen neuvottelut Tolvan paliskunnan kanssa ovat paliskunnan mu-
kaan olleet pysähdyksissä pian kaksi vuotta.

Voimajohdon sijoituksen suunnittelussa ja toteutuksessa tulee ottaa huomioon paliskuntien tarpeet. Voi-
majohtojen kielteisiin vaikutuksiin on mahdollista vaikuttaa useilla konkreettisilla lieventämiskeinoilla,
jotka voivat kuitenkin olla tapauskohtaisia ja siksi niistä tulisi aina neuvotella. Yleisinä lieventämiskei-
noina voi mainita, että johtoalueille ei saisi jättää korkeita kantoja, koska se vaikeuttaa liikkumista moot-
torikelkoilla ja mönkijöillä. Myös ojat tulee luiskata loivapiirteisiksi porojen ja poronhoitajien kulkemi-
sen helpottamiseksi. Harukset tulisi merkitä ja voimajohdon alle jäävät poroaitarakenteet tulee maadoit-
taa. Mikäli alueella käytetään helikopteria porojen kuljettamiseen, lintupallot ovat hyvä keino näkyvyy-
den parantamiseksi. Poronhoidolle tai porojen vasomiselle kriittisiä aikoja tulee välttää rakentamisessa.

YVA:ssa tarkasteltu voimajohto liittyy Maaningan tuulivoimapuistoon, eikä sitä rakenneta, jos tuuli-
puisto ei toteudu. Maaningan tuulivoimapuistosta eniten kärsivä Tolvan paliskunta vastustaa hanketta
sen kokonaisuudessa aiheuttamien kohtuuttomien haitallisten vaikutusten vuoksi ja katsoo, että ainoa
mahdollinen vaihtoehto voimalinjalle on VE 0. Myös Paliskuntain yhdistys katsoo, ettei hanke ole to-
teuttamiskelpoinen.

**YVA-menettelyssä ei ole arvioitu riittävästi poronhoitoon kohdistuvia vaikutuksia. Hanke liittyy
Maaningan tuulipuistoon kokonaisuuteen, joka ei ole toteuttamiskelpoinen sen poronhoidolle ai-
heuttamien kohtuuttomien haitallisten vaikutusten vuoksi.**

Mikäli hanketta kuitenkin viedään eteenpäin, kaikkien alueen paliskuntien kanssa tulee neuvotella jatkosuunnittelun edetessä haittojen estämis- ja lieventämiskeinoista sekä kompensatioista. Niitä tulee myös toteuttaa.

PALISKUNTAIN YHDISTYS

Anne Ollila
toiminnanjohtaja

ma/ao